

KITARTÁS

A „KITARTÁS” KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

→ MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN. ←

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII. Baross-tér 17.
II. emelet 19.
Ahol előfizetések és hirdetések felvételnek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TURTSÁNYI VILMOS.
Máv. fogalmazó.

A „Kitartás” egyesület alapszabályait a nmélt.
m. kir. belügyminiszterium 132.142.908. szám alatt
hagyta jóvá. V a.

Előfizetési ár egy évre 6 kor. Egyes szám ára 50 fill.

Értesítés.

Uj alapszabályaink jóváhagyást nyer-
vén, értesítjük tagjainkat, hogy ez évi
január hó 1-ével azokat életbeléptettük
és az egyes csoportok után járó tagdíja-
kat további értesítésig a következőkben
állapítottuk meg:

az A) csoportba tartozó tagok havonta	5— K
a B) csoportba tartozó tagok havonta	3:80 K
a C) csoportba tartozó tagok havonta	3— K
a D) csoportba tartozó tagok havonta	2:40 K

fizetnek.

Az új alapszabályokat minden tagnak
külön borítékban a tagsági igazolvánnyal
együtt részint postán, részint a bizalmi
férfiak útján elküldöttük. A f. é. július
hó 1-e után történő esetekben a kedvez-
mények folyósítása az új alapszabályok
szerint történik és ezzel az összes eddigi
alapszabályok vagy kötvények érvényüket
vesztik s azok helyébe az új alapszabályok
határozmányai lépnek.

Az igazgatóság.

Egyesületi élet.

Az egyesületeknek valódi hivatásuk az
volna, hogy olyan gazdasági vagy szel-
lemi szükségletek kielégítéséről gondos-
kodjanak, melyeket az egyén saját erejé-
ből képtelen magának biztosítani. Habár
a társadalom az együttélés lehetőségének
szempontjából a benne élők jogviszonyait
minden oldalról szabályozza és a köz-
érdeket nem sértő, bármely irányú tevé-
kenység kifejtésének szabadsága által a
megélhetést is mindenkinek biztosítja,
mostani szervezete még nem alkalmas
az emberi élet minden kisebb jelentőségű
dolgoit gondoskodás tárgyává tenni. Hi-
vatása csakis mindenkit egyaránt érdeklő,
mindenkire nézve egyformán fontos közös
érdekeket elősegíteni, istápolni és meg-
védelmezni.

Ezen közös érdekeken kívül vannak
azonban még olyanok is, melyek egyes
embercsoportokra, foglalkozási ágakra
nézve igen nagy jelentőséggel bírnak,
tehát nem hagyhatók egészen figyelmen
kivül.

Habár ezekkel a társadalom mint
ilyen ma még nem foglalkozik, e törek-
véseket mégis azzal segíti elő, hogy
nemcsak módot nyújt, de védelembe is
veszi azokat és beilleszti a maga mun-

kasságának keretébe, mert hisz egy czélt
szolgálnak vele és szükségképeni kiegé-
szítő részét képezik az általános haladás
és jólét feltételeinek. A kezdeményezést
azonban az érdekeltekre bizza. Ezeknek
kell arról gondoskodniok, hogy módot
találjanak szükségleteiknek megfelelő ki-
elégítésére.

Igy keletkeztek a különféle czélu
egyesületek, melyek nemcsak anyagi szük-
ségletek kielégítését czélozzák, hanem
művelődés szempontjából is a leghasz-
nosabb tevékenységet fejtik ki és kivált
külföldön a legnagyobb virágzásnak ör-
vendenek. Nálunk az egyesületi életnek
jelentősége társadalmi haladás szempont-
jából még nagyon csekély. Amig külföldön
60—70 ezer taggal bíró egyesületek nem
tartoznak a ritkaságok közé, nálunk alig
van egy-kettő, mely ezen taglétszám egy-
tizedével is dicsekedhetik. Az igaz, hogy
nálunk sok egyesület nem czélt, hanem
magánérdekeket szolgál és az is igaz,
hogy bár mindazon szükségletek, melyek
külföldön szövetkezésre ösztönzik az em-
bereket, nálunk még fokozottabb mérték-
ben fenállanak — **nagyon kevesen érzik
a szövetkezés szükségét.** Vagy ha érzik
is, még saját érdekükben sem hajlandók a
legcsekélyebb áldozatokat hozni, hanem
mástól várják, amire nekik van szükse-
gük. Az előrelátás, a jövőről való gon-
doskodás hiánya pedig éppen azoknál
észlelhető, akiknek legnagyobb szükségük
volna arra.

Ennek okát kutatva, hamar kitűnik,
hogy nem is a képesség hiányában,
hanem inkább a mi népünket jellemző
könnyelműségben találja magyarázatát ez
a mulasztás.

Van azonban több más oka is az
egyesületi élet meddőségének.

Nem is szólva arról, hogy az egye-
sületi jog szabályozatlansága miatt a
hatalom bármikor gátlólag közbeléphet,
az egyesületi életre utalt emberek ala-
acsony értelmisége is nagyban gátolja a
fejlődést.

Lépten-nyomon látható, hogy a leg-
fontosabb anyagi és erkölcsi érdekek
azonossága nem képes az embereket
összetartani és eredményes munkára ser-
kenteni. Ezen okokon kívül azonban a
hiányos fejlődés egyik főoka az, hogy az
egyesületek legnagyobb része nélkülözi
a sajtót, tehát nem tudja működésének
irányát szélesebb körökben megismer-
tetni és annak hasznosságáról az érde-
kelteket felvilágosítani.

Ha még hozzátesszük, hogy maguk
az egyesületi tagok is alig fejtenek ki
látható tevékenységet, akkor a fent mon-
dottak nem igényelnek további magyará-
zatot. A legtöbb egyesület csak úgy képes

némi haladást felmutatni, ha a vezetőség
gondoskodik a tagszaporításról.

Elteltekintve attól, hogy ez nagyon köl-
tséges, a vezetőknek nem is áll módjuk-
ban figyelemreméltó tevékenységet ki-
fejteni, mert állásaik rendszerint meg-
élhetési forrásoknak nem tekinthetők, a
mennyiben vagy nincs fizetésük, vagy
csak nagyon csekély tiszteletdíjban ré-
szesülnek. Ha tehát az egyesületek gyar-
apodni akarnak, akkor a tagok kötele-
sége ezt elősegíteni annál is inkább,
mert ezzel saját érdekeiket is elősegítik.
Tőlük elsősorban kívánható, hogy intéz-
ményük gyarapításán munkálkodjanak és
másokat belevonjanak oda, ahonnet tá-
mogatást várnak. Az csak nem mondható
haladásnak, ha egy nyolczezer taggal
bíró egyesület évi szaporodásként **negy-
ven új tagot** mutat ki, mely szám még
a beállott halalozásokat sem pótolja,
tehát inkább visszafejlődést jelent.

Mi is csak lapunk nagy elterjedett-
ségének köszönhetjük, hogy ez évben
már eddig tagjainknak száma kétszáznál
többel szaporodott. Ha azonban régi tag-
jaink megfelelő munkát fejtenének ki,
akkor ez a szám legalább is a kétsze-
resére emelkedhetnék, mert egyesületünk
oly kedvezményeket nyújt, melyekre min-
den kerésete után élő embernek ugy a
maga, mint családja jövőjének biztosítása
szempontjából szüksége van.

Mi nem kívánunk tagjainktól semmi-
féle áldozatokat, vagy fáradságot. Nem
is kell mást tenniök, mint lapunkat ol-
vasás után ismerőseiknek olvasás czél-
jából átadni, esetleg némi magyarázattal
szolgálni egyesületünk tevékenységének
irányáról.

Tagjaink azonban, a mint már több
esetben tapasztaltuk, sokan maguk is
tájékozatlanok e tekintetben, mert nem
olvassák kellő figyelemmel a lapot és
olyan dolgokról kérdezősködnek levél ut-
ján, melyeket ismételtlen közöltünk és
magyaráztunk. Minden egyesület gyarapo-
dásának főkelléke a tagok létszámának
növelése, mert mennél több erőt egyesí-
tünk, annál nagyobb munkát fejthetünk
ki a megvalósítandó cél érdekében.

A kedvezmények nagyságának arány-
lagos olcsósága csak úgy érhető el, ha
sokaknak a hozzájárulása folytán mennél
többre oszlik meg az a teher, melynek
viselésére köteleztük magunkat.

Ha már most valamely egyesület
nemcsak a pillanatnyi szükségletek ki-
elégítését tartja szem előtt, hanem a jövő
eshetőségeire számítva, minden irányban
biztosítani akarja fennállását, akkor olyan
taglétszámra van szüksége, mely nemcsak
számbelileg, hanem minőségileg is annak
lehetőségét magában foglalja.

A tagok száma — bármily nagy legyen az — magában véve még nem elegendő biztosítéka a fennállásnak, mert ha a tagok évek múltán bizonyos korhatárt elérték, a kockázatok is emelkednek, vagyis az egyesületnek aránytalanul nagyobb terheket kell viselnie, mint amelyek a hozzájárulások megállapításánál számításba vétettek, ha nincs meg a természetes szaporodás, míg ellenben kisebb létszám mellett is teljesen biztosítva van a jövő, ha új elemeknek folytonos hozzájárulása által a korhatások egymást ellensúlyozzák.

Ezért kérjük tagjainkat, hogy ragadjanak meg minden alkalmat egyesületünk ismertetésére és igyekezzenek új tagokat szerezni. Ezzel a belépőknek is szolgálatot tesznek, hogy figyelmüket oly intézményre ráirányítsák, melyre adott esetekben nemcsak nekik, de családjaiknak is nagy szükségük lesz.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények:

1. Az egyesület minden tagja neje halála esetén 400 kor. segélyben részesül.

2. A tag halála esetén annak kedvezményezettje,

ha a tag az A) csoportba tartozott	2000 kor.
> > > a B) >	1200 >
> > > C) >	1000 >
> > > D) >	600 >

baleset folytán beállott halál esetén,

ha a tag az A) csoportba tartozott	3000 kor.
> > > a B) >	2000 >
> > > C) >	1500 >
> > > D) >	1000 >

végkielégítésben részesül.

3. Teljes munkaképtelenség esetén 15 évi tagság után a tag

ha az A) csoportba tartozott	2000 kor.
> > B) >	1200 >
> > C) >	1000 >
> > D) >	600 >

végkielégítésre jogosult.

4. Minden tag 3 hónapnál tovább terjedő betegség esetén 40—60 korona betegségre és balesetből kifolyó sérülés esetén, a sérülés nagysága szerint, 200 koronáig terjedő baleset segélyre jogosult.

5. Husz évi tagság után a tagok 300-tól—500 koronáig terjedő előleget kapnak.

6. A tagok úgy peres mint perenkívüli ügyeikben az egyesület ügyésze által a készkiadások megtérítése ellenében képviseltetnek.

7. Az egyesület közlönye minden tagnak díjtalanul jár.

8. A tagok alapszabályszerű biztosíték mellett a „Kisvártás Takaré- és Hitelszövetkezet”-től kölcsönt vehetnek igénybe.

Minden baleset, annak megtörténte után azonnal, de legkésőbb 48 óra alatt az egyesület vezetésénél okvetlen bejelentendő.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek:

Lapunk 8. sz. kimutatott segélyösszeg
K 199,700.—

Újabb segélyek:

1667. Végh János, Rákosliget, a tag halála után ... .. 1000 K
226. Jaskó György, Salgótarján, a tag halála után ... .. 2000 >

Balesetsegélyek:

Lapunk 8. sz. kimutatott segélyösszeg
K 48,897-93

Újabb segélyek:

3372. Korányi Máttyás, Arad	30 K
638. Hegedűs László, Hatvan	40 >
3244. Bujni János, Ribény	40 >
4196. Thill Gyula, Királyháza	40 >
8048. Buzás György, Mikesfalva	40 >

A pályaválasztás.

Beköszöntött az új iskolaév és vele új és nagyobb gondok jutnak a szülőknek osztályrészül. Emberélet jövőjéről van szó, mikor a gyermek első könyvét a kezébe veszi. Ettől a pillanattól kezdve kötelességévé válik a szülőknek lelkiismeretes éberséggel, a gyermek hajlamait megfigyelve, annak érdeklődését ezen irányban tovább terelni és kellő módon fenn is tartani. Nem a véletlen neveli az embereket. Munkaképességük és használhatóságuk mindenkor a megnyilatkozott hajlamoknak megfelelő pályaválasztástól függ.

Az igaz, hogy áldozatokkal jár és gyakran tulságos nagy megerőltetésbe kerül egy-egy gyermeknek kellő kiképzése az iskoláztatás drágasága miatt. Az is gyakran tapasztalható, hogy már megkezdett iskoláztatást kénytelenek a szülők félbeszakítani, ami sok esetben az illető tanulónak tönkretesz egész jövőjét, mert csonkán maradt képzettsége semmi más újonnan választott pályába bele nem illeszthető.

Ennek azonban rendszerint a szülők az okai, mert nem vették fontolóra anyagi képességüket, midőn gyermekük jövőjéről határoztak.

Ez a nagy hiba szinte betegségé fajult nálunk és végig húzódik egész nevelési rendszerünkön.

Mi ennek az oka?

Az életről való hamis felfogások, a hiúság és egyeseknek saját elhibázott nevelésükből kifolyó elégtelensége oda tereli az emberek gondolkodását, hogy maguknál jobbat, előkelőbbet akarnak nevelni gyermekeikből. A földműves nem elégszik meg azzal, hogy fia apját követve foglalkozásában, jó gazdává váljék és az ősi vagyont gyarapítsa; az iparos nem akar magához hasonlót nevelni fiából; míg a kishivatalnoknak, ha gyermekei vannak, nagyratörő álmok zavarják anyagi egyensúlyát, a helyett, hogy mindenik az életviszonyaikhoz illő módon anyagi helyzetéhez mért alapos kiképzésben részesítene gyermekeit és boldogulásukat ily módon elősegítené.

Nálunk az apai gőg és az anyai hiúság sűrűn megnyilvánult a jogász, bölcsész stb. fiu fitogtatásában; míg a józanabbak ilyenkor halkan és szegyenkezve emlékeznek meg a legéletrevalóbb ipart kizáró gyermekeikről is.

A tisztán szellemi kiképzést igénylő pályák túltömöttsége ezáltal annyira érezhetővé válik, hogy a pályázók nagyrésze nem találhat elhelyezést és kénytelen oly munkakörben dolgozni, mely sok esetben a mindennapi száraz kenyérnél is alig adhat többet. Ilyenkor aztán felhangzik az elégedetlenség panasza, holott csak a szülők, vagy közvetlen az illetők hibája, hogy elzárták maguk elől az anyagi jólétet és a gyarapodás lehetőségét.

De még sűrűbben észlelhető a félben maradt iskolázás, ami a fentieknél is nagyobb hiba.

Mi lehet a szegény embernek két-három középiskolát végzett fiából? Erre eléggé megfelel a szomorú tapasztalat és a szellemi proletarizmusnak lépten-nyomon található züllött alakjai.

Ezek után az a kérdés merül föl, hogy a jövő nemzedék boldogulása miképp volna célszerűbben és kevesebb áldozattal elérhető. Erre nagyon egyszerű a felelet. Ne vezéreljen

senkit sem az urhatnomság, midőn magának vagy gyermekeinek pályát választ; ne legyen a gyermeknevelés kitűzött célja a biztos eltartást ígérő állami hivatal, hanem mindenki oda törekedjék, hogy neki képzettsége nyisson önálló keresetforrást s csakis munkájától tegye függővé gyarapodását.

Kiaknázatlanul kezdetleges állapotban hever iparunk és kereskedelmünk. Nincs embere az önálló vállalkozásnak. Kereskedelmünk dus jövedelmet hajt a beözönlő külföldieknek és kénytelenek vagyunk gazdagodásukat saját tehetlenségünkkel elősegíteni. Mindez pedig nem a kellő értelmiség hiányában, hanem az iskoláztatás és az ezzel kapcsolatban levő pályaválasztás ferde irányában rejlik. Kereskedőnek vagy iparosnak csak az ugynevezett rossz és züllött fiainkat küldjük, kik egyáltalában nem akarnak tanulni a legnagyobb kényszer mellett sem, vagy akik a szellemi foglalkozás iránt semmi fogékonysággal nem bírnak. De még ezek jó része is, hacsak szerét teheti, szökik a kényszer útján rá erőszakolt foglalkozástól és csak azok maradnak vissza, akiket az életviszonyok kérélehetlensége ott marasztal.

Már pedig éppen ellenkezően kellene eselekedni. Az értelmiség javarészt az iparhoz, a kereskedelmi pályára és az önálló vállalkozás mezéjére kellene terelnünk oly módon, hogy már a gyermekek lelkében előkészítenők ezen foglalkozások iránt az előszeretettel az önállóság utáni vágy élesztésével, mert csakis ezen a téren biztosítható a teljes anyagi jólét. Mindenesetre az államnak is módot kell nyújtania arra, hogy ezeken a pályakon az alapos kiképzés a lehető legkisebb áldozatokba kerüljön.

Igy azután nemcsak a hivatalok és egyes túltömött kereseti ágak is felszabadulnának a tultermeltség által okozott szellemi proletariatusnak elhelyezési gondjaitól, de elérnők azt is, hogy társadalmi viszonyainkat a mainál egészségesebb alapokra fektetnők.

Ne vezessenek tehát senkit kicsinyes felfogások, vagy hiúság, midőn gyermekének jövőjéről határozni kell, hanem tisztán azt tartsa szem előtt, hogy az adott viszonyok közt mi felel meg legjobban annak, hogy egyik vagy másik czelt tényleg el is érhesse. Az igazi tehetség bárhol megtalálja a jövőjét és a legnehezebb körülmények között is érvényesülni fog. Mennél tágabb működési tere kínálkozik, annál többet fog tudni teremteni saját maga és mások boldogulására, ha szabad fejlődését biztosítjuk.

Mértékadó példának idézem a külföldet és különösen Angliát, hol tekintet nélkül a társadalmi állásra, minden tisztességes foglalkozásnak megvan az embere, ha kellően jövedelmező és alig van ott ismert nevű egyéniség, aki az ipari vagy a kereskedelem terén is ne fejtett volna ki buzgó tevékenységet, amely anyagi függetlenséggel jutalmazta.

Társadalmunk ujjaalakulása annyira égető szükségé vált, hogy a legkomolyabb megfontolás tárgyává kell tenni a jövő nemzedéknek nevelési irányát, hogy az minden nagyobb rázkódattal nélkül elérhető legyen. Ezt azonban csak úgy valósíthatjuk meg, ha félretéve minden alszégységet és maradiságot, gyermekeinket úgy neveljük, amint azok hajlama megkívánja és a mi képességünk megengedi.

Az új iskolaév küszöbén vagyunk ismét, tehát jól meg kell fontolnunk, hogy képesek leszünk-e, egy a gyermek, mint mi is, annyi erőt kifejteni, hogy a megkezdett irányban haladva kitűzött célunkat el is érjük.

Igazi hősiesség.

Sokszor és sokhelyütt, — legutóbb a szári és mikolai szerencsétlenségek alkalmából — sok szó esett arról, hogy helyesen cselekszik-e az a mozdonyvezető, fűtő vagy vonatkísérő, aki a veszedelem láttára mozdonyáról, vagy vonatjáról leugrik?

Az egyik rész azt hangoztatja mindig, hogy sem a mozdonyon levőknek, sem a vonatkísérőknek helyeiket elhagyniok nem szabad, mert az egyértelmű a kötelesség megszegésével. Ez gyávaaságot jelent, a legválságosabb percekben való meghátrálást azokról a helyekről, a hová a kötelesség szólította volt őket és ahol ők kitarítani tartoznak, bármi legyen is a dolog vége. És pedig mindvégig kitarítani, még akkor is, amikor a veszély elhárítására már minden tőlük telhetőt megtettek.

A másik rész viszont azt állítja, hogy a személyzetnek ilyenén való viselkedése merő ostobaság volna. Ezzel csak az áldozatok száma szaporíthatnák, még pedig minden ok nélkül, amennyiben a balesetek és következményeinek már úgy sem vehetik elejét, az önfeláldozásukra pedig sem a vasutat nincsen szüksége, sem az emberiségnek. A családjaiknak legkevésbé.

Tényleg ez a kérdés annyira egyéni felfogás szerint alakul, hogy arra határozott választ a vasutak háromnegyedszázados multja sem volt képes adni.

Tejjesen egyéni érzületől függ, ki hogyan viseli magát valamely veszedelem láttára; ki a bátor legény és tartja meg hidegvérét a legnagyobb baj észrevételekor és ki vesztíti el fejét már akkor, ha valamely pályáór egyszerű leintő jelet ad. Ezeket az érzelmeket paragrafusokba foglalni alig volna eredményes. Ámde beszélni a dologról lehet is, jó is, mert minél több oldalról ismerik meg az érdekeltek a balesetek és veszedelmek kuforrásait, minél behatóbban foglalkoznak azok természetrajzával, annál bátrabbak lesznek azokkal szemben, bárhol találkozzanak is velük.

Nézzük meg hát közelebbről is, hogy milyen érvek azok, amelyek azt a bizonyos, idő előtt való leugrást tiltják vagy helyeslik?

Az egyik rész gyávaaságnak minősítvén ezt a viselkedést, azt kívánja, hogy a mozdony- és vonatkísérők tehát hősök legyenek: a haláltól sem félt kötelességtudásnak hősei. Miként a katonák, akik nem futamodnak meg az őrhelyről, bár száz ellenség száz halált szórjon is rájuk; hanem ott halnak meg az őrhelyen!

Hát mi azt hisszük, hogy ez az érvelés a katonákkal — sántít egy kevésbé. Mint minden olyan érvelés, mely a vasuti szolgálatot a katonai szolgálattal hozza párhuzamba. Sántít pedig azért, mert más ellenséggel áll szemben a katona és mással a vasutas. A katona a maga hősi, halált megvető kitarásával nemcsak kézzelfogható, de erkölcsi nyomással is erősen hat a feléje törő ellenségre, s ezzel eléri azt, hogy annak ereje vagy szétforgácsolódik, vagy megtörik, vagy bizonyos ideig visszatartatik.

Ámde vajjon mennyiben akasztja meg a mozdonyvezető például a feléje

száguldó, a vonatjára törni készülő összeközést azzal, hogy a mozdonyon még akkor is hősiesen kitart, amikor a saját vonatjának megállítására, vagy megmentésére már mindent elkövetett, amit elkövetni módjában állott?

Fel fogja-e ő ezzel a személyes bátorságával tartóztatni a veszedelmet? Vagy fogja-e azt legalább némiképen csökkenteni? Meg fog-e a vasutaknak ez a legnagyobb ellensége és réme juhászodni az ilyen hősiesség láttára?

Bizony nem fog az! Mert annak semmiféle bátorság, semmiféle hősiesség nem imponál. Összemoszsol az hőst, gyávát egyaránt, feltartóztatlanul. A hősiességnek ez a fajtája tehát itt nemcsak hogy nem tanácsos, de nem is hasznos. Mert itt is nagy különbség van a katona vitézsége és a vasutas bátorsága között. Amaz, ha egy ilyen hőstettet elkövetett, még haló porában is ordót, medáliát, kitüntetést kap, s nevét aranybetűkkel vésik az örökkévalóság márványlapjaira. Ellenben hallotta-e már valaki, hogy egy ilyen hősi halállal kimult vasutasnak az emlékezetét bárhol is megörökítették volna, vagy az ilyen hősi tett elkövetésekor nyomorékká tört vasutasnak mellét bárminő medáliával díszítették volna? Hogy egyebekről ne is szóljunk. Nem! Az ilyenfajta hősiességekre a vasutaknál nincsen szükség. Unos-untig a nyomorékunk, a koldusunk ugvis. Minek szaporítani őket csupa hősködésből!

Hát mire van szükség? Arra talán, hogy mindenki esze nélkül ugráljon le a futó vonatról, mihelyt a legkisebb bajt vagy veszélyt észreveszi?

Nem! Erre sincs szükség! Hanem igenis szükség van itt a hősiességnek egy más fajtájára. Arra a hősiességre, amely a veszély megpillantásakor megfeledekzik a tulajdon testének épségéről, a saját egyéni érdekeiről és eszébe juttatja mozdonyvezetőnek, fűtőnek, vonatvezetőnek, fékezőnek egyaránt, hogy itt most mások élete, vagyona forog kockán. Másoknak, sokaknak, a vasutban és a vasutasokban feltétlenül bizóknak élete és vagyona. És ezeknek a megvédése itt a szóbanforgó veszélyes percek idején csak a vasuti személyzet hidegvérére, végsőig menő erőlködésére van bízva. Neki kezében vannak az eszközök, amelyekkel a veszedelmet elháríthatja, vagy legalább is csökkentheti. Jusson eszébe szolgálati esküje, igyekezzék megőrizni nyugalmát, hogy helyesen cselekedhessen. Az egyik ne bocsássa ki addig a mozdony emeltyűjét és szabályozóját a kezéből, amíg meg nem győződött arról, hogy itt ő, mint mozdonyvezető és mint ember, többet már nem tehet, ha mindjárt az életét is otthagyja. A többiek pedig ki ne eresszék a füket a markukból, amíg azon egy csavarintást is tehetnek, tekintet nélkül arra, hogy lesz-e idejük a menekülésre vagy sem. Ne feledjék el, hogy minden fékcsavarintás enyhítheti a baleset következményeit.

Ha mindenki közülök megtette mindent, ha már kimerült minden eszköz, amely a baj elhárítása céljából rendelkezésükre állott, akkor Isten nevében: le a vonatról! Addig nem, míg a közérdek meg nem óvatott, s azután jöhet a magunkról való gondoskodás.

Ez a hősiesség, amelyet a vasutastól a kötelességérzet megkiván. Ez a hősiesség, mely egyesíti magában a halált megvető bátorságot és a kétségbe nem eső hideg megfontolást. Ez az a hősiesség, amelylyel a vasutas biztosította és biztosítja magának minden gondolkozó egy hódolatát.

Balesetek.

Néhány napja, hogy rövid időközben több halálos kimenetelű baleset történt részint Budapesten, részint a vidéken és ugyannyi család váratlanul meg lett fosztva kenyérkeresőtől. Az áldozatok gyári munkások és vasutasok voltak s hivatásuk teljesítése közben érte őket a végzetes szerencsétlenség. Nem kutatjuk az okait annak, hogy mily körülmények közt, vagy kinek a hibája folytán történtek ezek a balesetek, mert ez nem a mi feladataink közé tartozik. Mi csak a tényeket említjük fel.

Amíg ilyen és hasonló szerencsétlenségek az újságolvasóra legtöbb esetben csak idegborzongató újságment hatnak, az illető vállalatnál több-kevesebb kellemetlenséget okoznak a vezetőségnek, az államnál pedig már csak száraz statisztikai adatként szerepelnek: azokra kiket közvetlenül érintett ez a rettenetes végzet, ráborul a gyász és szomorúság, talvez kínos fájdalommal és kétségbeeséssel, mert tanácsatlanul állanak egy oly jövő előtt, mely számunkra semmi jót és biztatót nem rejt magában és semmi reményt nem nyújt arra, hogy pótolhatatlan veszteségükért csak némi kárpótlást is nyújthatna nekik.

A sujtott család a vigasztalás üres szavaiól nem meríthet reményt a jövőre nézve; az embertársak részvéte pedig vajmi ritkán nyilvánul olyképen, hogy a lelki kínoknak enyhítésére segítő kézzel közelednének. Mert a családfőnek váratlan kimulása nemcsak a szívek boldogságát tépi szét, hanem a megélhetés feltételeitől is megfosztja a visszamaradottakat, ha a nembánomság vagy gondatlanság a végre nem számított.

Ha azonban a családfentartó előrelátása gondoskodott a jövőről és erre az eshetőségre is kiterjedt figyelme, akkor az isteni akaratban való megnyugvás mellett nagy jótéteményné válik az a tudat, hogy legalább az anyagi szükségétől menten nézhetnek a jövő elébe.

Akiket ez a szomorú végzet kiszolgált az élők sorából, szegény emberek voltak. Kezüik munkájával keresték kenyerüket s a jövedelmük aránylag annyira csekély volt, hogy napi szükségleteik szerény fedezésén túl aligha terjedhetett. Ámde foglalkozásuk veszélyes volta állandóan figyelmeztette őket arra, hogy oly eshetőségeknek vannak kitéve, melyek ezt a szerény keresetet is elvonhatják tőlük és családjuktól.

Egyesületünk ezért létesült és ezzel a czéllal működik immár tizenegyedik éve, hogy éppen ezeknek az embertársainknak érdekeit felkarolja és lehetőségessé tegye a még oly csekély keresettel bíróknak is a jövő biztosítását. Mi az egyesek csekély erejének összpontosítása által kis összegek befizetése fejében tagjainknak oly előnyöket biztosítunk, amelyek meg a közepes jó kereset sem képes egymagában nyújtani és minden fáradozásunk oda irányul, hogy emberbaráti intézményünket annyira kifejlesszük, hogy mindig több és újabb oly kedvezményeket nyújthassunk, a melyeket más, nyereszkesedésre alapított társaságok képtelenek adni.

Eppen az faj nekünk legjobban, hogy ember-

baráti érzéstől áthatva nem siethetünk az elhagyott segítségére, mert az elszerecséltentek nem voltak tagjaink. Pedig milyen áldás lett volna ez mindazokra nézve, akik a család fő keresetét most nélkülözni kénytelenek.

Intő példaül szolgáljanak ezek a balesetek olyanoknak, kik eddig sem vették komolyan a rájuk háruló felelősséget és egyszersmind figyelmeztetésül és serkentésül tagtársainknak arra, hogy környezetüket működésünk hasznos voltáról és szükségességéről meggyőzni igyekezzenek és ne kíméljenek se időt sem pedig fáradságot akkor, midőn egyesületünk erősítéséről van szó és ezzel úgy a magunk mint azoknak a jólétéről is, kik még intézményünk fontosságát és mérhetlen hasznát nem ismerik.

A keleti pályaudvar jubileuma.

Augusztus hó 17-én volt 25 éve annak, hogy a keleti pályaudvar a közforgalom számára megnyílt.

Az 1867. évi XIII. törvényzikk 60 millió forintot engedélyezett vasutak megváltására, új vasutak építésére és a szűk józsefvárosi illetve losonczyi pályaudvar helyett egy központi személypályaudvar létesítésére. Sok tanulmányozás után 1881. év őszén hozzáfogtak az építéshez és 3 évi építkezés után 1884. augusztus hó 17-én átadták az új pályaudvart a közforgalomnak.

A megnyitás minden nagyobb ünnepség nélkül folyt le; mindössze a pályaház és annak fedett csarnoka volt fellobogózza. A megnyitási nap kora reggelén Tolnay Lajos elnökgazgató megjelent a pályaudvaron, hol Merkl Adolf állomásfőnök és Lachnit János helyettes-állomásfőnök felügyelete mellett a forgalom zavartalanul, a legcélszerűbb fönnakadás nélkül lebonyolított. *Elsőnek 6 óra*

10 perczkor a zimonyi személyvonat rohogott be s 6 óra 20 perczkor a ruttkai gyorsvonat indult el és ezeket követte a többi menetrendszerinti vonat.

Rövid pár év múlva a forgalom emelkedésével a pályaudvari postahivatalt a pályaházból e célra emelt külön épületbe kitelepiteni, majd pedig 1896-ban az összes gyorsáru-forgalmat a józsefvárosi pályaudvarra kellett áttenni.

A pályaudvart 25 éves fennállása alatt csak 1896-ban bővítették, amikor a forgalmi vágányhálózat 500 méterrel lett szaporítva. A személyforgalom rohamos fejlődése az alábbi számadatokból tűnik ki.

1884. évben az összes utasforgalom 588.428 volt. A következő, vagyis az 1885-iki kiállítás évében már 1,007.121-et tett ki. 1889-ben, amikor augusztus 1-én a zóna-díjszabás életbe lépett, 1,831.938 volt az utasok száma, mely 1890-ben 3,240.688-ra emelkedett. 1896-ban, a milleniumi kiállítás évében már 5,319.867 az utasok száma. Tíz év múlva, vagyis 1900-ban 8,912.169 és 1908-ban 9,787.799 volt az utasok száma.

A megnyitás óta 980.819 közlekedett vonattal 116,141.803 utas érkezett és indult a keleti pályaudvarról. 1900. évi január 1 óta (előbbeni időszakról napi adatok már nem állanak rendelkezésre) legkevesebb utas érkezett 1901. április 6-án — 4921; legkevesebb utas indult 1900. május 4-én — 4770. Legtöbb utas érkezett 1906. augusztus 20-án — 24,054; legtöbb utas indult 1909. május 29-én — 29.266.

A keleti pályaudvar forgalmát lebonyolító személyzet létszáma 25 év alatt 340-ről 400-ra emelkedett.

A megnyitás óta szakadatlanul, tehát huszonöt éven át tetek és tesznek még most is szolgálatot: Lachnit János, Erdős Imre, Holub Ignác, Horváth Ist. án, Losonczy Károly, értésítő, Hamvas Sándor, Pogonyi Gergely,

Csermák József, Kocsis János, Schmertz János Horváth Lajos, Sterner Adolf, Gombolay István, Goóts Béla és Szász Sándor.

A kereskedelemügyi miniszterium és a magyar államvasutak igazgatósága már évek óta foglalkozik a keleti pályaudvar kibővítésének kérdésével s még ez évben kitelepitik onnan a kocsiműhelyt és a műszaki kocsihivatalt és az így felszabaduló területet a forgalmi vágányhálózat bővítésére használják fel.

* * *

A jubileum évfordulóján a pályaudvari alkalmazottak felkeresték a jubilánsokat és üdvözölték őket. Este pedig a keleti pályaudvaron jubileumi bankett volt, amelyen megjelentek a miniszterium és az igazgatóság képviselői és üdvözölték a jubiláló alkalmazottakat.

* * *

A keleti pályaudvarral természetesen egyidős a keleti fűtőház, amely Ráner Ödön felügyelő erélyes és körültekintő vezetése alatt szolgáltatja a pályaudvaron lezajló hatalmas forgalomhoz az éltető erőt, a vontatást. A fűtőház érdemekben gazdag főnöke a fűtőház megnyitásától kezdve, némi megszakítással, szintén 25 éve tesz e helyen szolgálatot. Amint értesülünk, a fűtőház többi alkalmazottjai között is vannak többen, akik a megnyitástól kezdve teljesítik a fáradságos vontatási és fűtőházi szolgálatot. Így Daxner József főművezető, Mayer Károly főmozdonyvezető, Csikesz Géza főmozdonytisztító, Szilágyi Lajos előfűtő, Lojko János mozdonyfűtő, Bayer Ferenc, Bajnóczi Ferenc, Szenyéri István.

Köszöntjük a vasutnak e régi, munkában edzett hűséges alkalmazottjait. Egyben örömmel fejezzük ki, hogy úgy az állomási, mint a fűtőházi jubilánsok között több igen buzgó tagtársunk nevével találkozunk.

Fizikai alapismeretek.

(Folytatás.)

3. A forrásról.

(Blp.) Már említettük, hogy a víz 100° C hőmérséklet mellett forr. Ehhez hozzá kell tennünk, hogy a rendes (760 mm.) barometer állás mellett.

Ha a vizet *nyílt edényben* melegítjük, a víz rendes barometer állás mellett 100° C hőmérsékletnél forr. Ha a vizet még tovább is melegítjük, a víz hőmérséklete tovább emelkedni nem fog; a vízből 100° C hőmérsékletű gőz lesz mindaddig, míg egész vizünk gőzzé nem változott.

Ha ellenben a vizet egy *zárt edényben* (pl. kazánban) forraljuk, a gőz a víz fölött fog összegyűlni s ha a tüzelést folytatjuk, a gőz nyomása (az edény falára) mindinkább növekszik, — nagyobb lesz *egy* légköri nyomásnál. A vízben levő levegő pedig buborékok alakjában száll föl a víz felszínére addig, míg a gőz nyomását le tudja győzni. Amint azonban a gőz nyomása nagyobbodik, a légbuborékok erre már képesek nem lesznek, nem szállhatnak fel, a vízben maradnak. A forrás már nem 100° C-nál, hanem ennél nagyobb hőmérsékletnél történik.

Minél nagyobb a gőz nyomása, a forráspont is annál magasabb:

1	légköri nyomásnál a víz forr 100° C-nál,
2	» » » » » 120° »
3	» » » » » 133° »
4	» » » » » 143° »

6	légköri nyomásnál a víz forr 158° C-nál.
8	» » » » » 170° »
10	» » » » » 180° »
12	» » » » » 187° »
13	» » » » » 191° »
14	» » » » » 194° C-nál.

Tegyük föl, hogy a kazánban 12 légköri nyomás uralkodik; ezen nyomásnál a fenti összeállítás szerint a víz hőmérséklete 187° C kell hogy legyen; ha a kazánban levő víz már többször fel volt forralva (a vizet már rég nem cserélték) megtörténhetett, hogy a levegő buborékok abból már teljesen ki vannak hajtva. A tüzelést folytatva, — bár a nyomás 12 legk. nyomásnál feljebb nem emelkedik, a víz hőmérséklete feltéve, hogy a víz teljes nyugalomban van — esetleg egész 194°-ra emelkedik, amely hőmérsékletnek azonban már 14 legk. nyomás felel meg. A víznek tehát oly melege van, amely neki már nem jár 12 legk. nyomásnál, — amelyből gőznek kellett volna fejlődnie. Ezt a jelenséget *forrási késelemnek* nevezzük.

Ha az ilyen késedelemes forrásu vizet mozgásba hozzuk (pl. a mozdonynál a gőzszabályzó kinyitása által), a fölösleges meleg hirtelen szabaddá lesz, a gőzfejlődés gyorsan és lökészerűen indul meg, a gőz nyomása 12-ről hirtelen, alig egy pillanat alatt 14-re emelkedik, ami a kazán robbanását is okozhatja.

* * *

Az oly gőzt, amely még azon vízzel, amelyből származott, érintkezik, *telített gőznek* nevezzük. Mozdonykazanoknál rendszeren ilyen

gőzzel van dolgunk. A telített gőz feszültsége (nyomása) a hófokkal együtt emelkedik.

Ha a telített gőzt külön zárt edénybe vezetjük, ahol már vízzel nem érintkezik s ebben tovább hevítjük, *tulhevített gőzt* nyerünk. A tulhevített gőz hófoka a nyomás változtatása nélkül egész 350° C-ra is emelhető.

* * *

A melegmennyiség mérésére is egységet állítottak fel, csakúgy, mint a hossz, vagy súly mérésére.

A melegmennyiség mérésének egysége a *kaloria*: ez azon melegmennyiség, amely 1 kg. 0° C hőmérsékletű víznek 1° C-ra való fölmelegítésére szükséges.

Hogy 1 kg. víz hőmérsékletét 0° C-ról 100° C-ra emeljük, ehhez 100 kalória kell; 100 kg. 0° C hőmérsékletű víznek 1° C-ra való fölmelegítésére szintén 100 kalória kell.

* * *

Az égő gyufaszálat kezünkben tudjuk tartani, a tűzbe tartott vastárgyat azonban csakhamar el kell bocsátanunk, mert kezünk a meleget nem állja. Az oly testet, amely a meleget nem jól vezeti: *rossz hővezetőnek* nevezzük. Ilyenek a fa, tégl, víz, stb.

Az oly testeket pedig, amelyek a meleget gyorsan tovább vezetik: *jó hővezetőnek* nevezzük. Ilyenek a vas, réz, stb.

(Folyt. köv.)

Egyről-másról.

Vannak bizonyos úgynevezett közérdekű intézmények, melyek a legnagyobb mérvű gyámolításra szorulnak, máskülönben nem tudnának fennállni.

Ezeknek legtöbbje a vasutasoké. Hivatalos ellenőrzés, hivatalos levonása a járulékoknak, a vezetőség megválasztása és ezzel kapcsolatos többi gondok mind a vasutat terhelik. Még külön előadót is tart a vasut erre a célra.

Mindenesetre üdvös dolog a kiskorúaknak támogatása, de hogy köszönet nincs ezért, azt a vasut több ízben volt már kénytelen tapasztalni.

Ami az egyiknek jó, az a másiknak baja. Az egyiknek esőre van szüksége és ha a jó Isten meghallgatta kérését, akkor a szomszéd éktelen káromkodásba tör ki, hogy az épen lekaszált szénáját elrontotta vele. A vasut például nagy szívességet tesz az alkalmazottak hitel-szövetkezetének a tartozások hivatalos levonásával, de hogy ebben a formában a kezések érdekét is szolgálja, azt kétségbe lehet vonni. Mert amíg másutt pl. az egyenes adóst, perelik, licitálják és ha lehet be is hajlják rajta a követelést, itt csak egyszerűen elosztják arra a negyven szerencsétlen aláíróra a tartozást, akik bármi okból nem tudták megtagadni a kezességet és aláírták azt az örökkévalósággal határos terminusig érvényes kötelezvényt.

Ha a vasut nem törődnek ezzel a magánjellegű intézménnyel, akkor az

jobban megrostálná a hitelkérők nagy csoportját, ami ha mást nem, de azt bizonyosan eredményezné, hogy kevesebb eladósodott hivatalnok volna és kevesebben nyögnék a kezességéből származott megcsontítását amugy is szerény fizetésüknek.

Amíg tehát ez a pénzügyet a vasut jóvoltából virágzik, addig egyre jobban eladósodnak az alkalmazottak, megváltást várva a convertáló vasuti banktól.

Ha valakinek eszébe jut bizonyos foglalkozási ágat boldogítani, akár kívánják az illetők, akár nem, akkor a neki fizetendő díjaknak hivatalos levonását folyamodik. Mérget vehet rá, hogy meg is kapja ezt a hasznos biztosító kedvezményt. Hiába rugdalóznak a névsorokba beirt tagok a levonások ellen, — mint például most a fűtők, — a nem kívánt boldogításért fizetniük kell mindaddig, míg az alapszabályszerű kilépésre valaki megtanítja őket.

Az igaz, hogy van egy jó oldala is a hivatalos levonásnak. Ebből ugyanis néha megtudhatja a felsőbbbség azt is, hogy mennyivel több tagot hazudtak neki, amikor pénzbeli támogatást kértek tőle.

Azokról a hivatali tekintélyt legkevésbé szolgáló választásokról és korteskedésekről, melyek a rendszerint kevés munkával, de jó fizetéssel járó tisztségek betöltésénél divnak, már nem is érdemes beszélni, annyira közismertek.

Az igaz, hogy ma olyan időköt élünk, amelyekben senkinek nem lehet, de nem is szabad a legoktalanabb kívánságát

megtagadni, máskülönben feljajdul az úgynevezett közvélemény és elsöpri a zsarnokot a föld színéről.

Ennek a nyomása alatt a legideálisabb humanizmus hatja át most az összes hivatali főnököket. Nincs kérelmező, akit még mielőtt szólhatott volna, — vagy sok esetben inkább azért, hogy ne beszélhessen, — ne süppedtettek volna abba a bizonyos puha karosszékbe és ne nyomtak volna a szájába kocsi-rudnak beillő havannát, nehogy megharagudják a fogadtatás hiányossága miatt.

Csodálni való, hogy a kérelmezők ezen szerencsétlen áldozatai nem fogynak ki a szép ígéretekől és biztatásokból, amelyekre ilyenkor szükségük van. De talán ezek gyártására titokban külön szakember van alkalmazva mindegyik mellé.

Az igaz, hogy néha a kapott ígéretek beváltását is megsürgetik, de akkor azután raktáron vannak azok a bűnbakok, akiket a felültetett nép dühének oda lehet dobni, hogy elrágódjon rajtuk egy ideig, amíg figyelme ismét másra terelődik.

Erre is van a vasutasoknak megfelelő intézményük, mely szünet nélkül gyártja a memorandumokat, hogy a felsőbbbségnek legyen min törni a fejét.

Csak az a kár, hogy a minister néha megunja a játékot és akkor a sok képzetelenségekre egyszerűen leadja a választ, hogy íróasztalán helyt csináljon magának. Magától értetődik, hogy ilyenkor egy-egy jogos kívánságnak is a nyakát szegi, mert az oly szerényen húzódik

Valami az emberről.

Egészen biztos dolog, hogy a gyermekek sok esetben öröklök szüloik testi tulajdonságait. Legközelebb eső példa a Habsburgok vastag, lelőgő alsó ajka. Hogy szellemi tulajdonságok átöröklődnek-e, ez már vita tárgya. Nagy szellemek, költők, művészek, zenészek, festők, szobrászok gyermekei ritkán öröklök e képességeket. Talán Dumas és fia egyetlen példa az ellenkezőre. Mindazáltal van egy iskola, mely erősen tanítja, hogy a szellemi tulajdonságok is, főleg a jellembeli rossz vonások szintén átszállanak fiúról-fiúra; s ez az iskola még azt is vallja, hogy bizonyos testi vonások föltárlják az egyének jó vagy rossz jellemi tulajdonságait. Bizonyos népies kifejezések: »hunczut pofája van«, stb. a közhiedelmek illetően megnyilatkozásai. Már Arisztotelész s az arab Avicenna állítják, hogy a bőrszín s az arcz milyensége szolgáltatja a gonosz embernek bizonyos ismertető jeleit. Gall szerint a szellemi tulajdonságok az agyvelő, illetőleg a koponya felületén ismerhetők föl. Ismeretes, hogy Lavater az egyének jellemét az arczvonásokból olvasta ki. Ennek az iskolának legkiválóbb képviselője korunkban az olasz Lombroso, ki a testi vonásokból a gonosztevő típust állapította meg. Szerinte vannak született gonosztevők, kik ezt az erkölcsi és jellembeli fogyatkozást szüloiktől öröklök. Külső ismertető jeleik a következők: a koponya aránytalansága, hátradülő homlok, előre álló állkapcsok, erősen dudorodó szemöldökök, nagy s elálló fülek, kancsal s alattomos tekintet.

Annyi kétségtelen, hogy a foglalkozás, a lelki élet bizonyos irányba állandó nyomokat hagy az arczon, sőt az egész testi külsőn. A papot, tanárt, tudóst, katonát külsején föl lehet ismerni. Mindazáltal Lombrosznak gonosztevő típusát egyaránt kétségbe vonják az orvosok s a jogászok s pedig a statisztika alapján. Lombrosznak ismertető jelei ugyanis igen sok-

szor szellemileg s erkölcsileg igen nagy fokon álló egyénekben is láthatók. Hogy kitűnjék a gonosztevők s a normális emberek koponyája között a különbség, Pitard francia orvos Neukaledoniában elhalt ötvenegy gonosztevőnek koponyáját hasonlította össze átlagos párisiakkal. De semminemű megkülönböztető jelleg sem volt megállapítható; csupán csak a gonosztevők koponyájának függőleges indexe volt némileg magasabb. Más szóval: a gonosztevőknek nagyobb volt az agyvelőjük a normális emberekénél. Aztán a gonosztevők koponyái sem voltak egyformák; egyik hosszú, a másik kisebb. Szóval ezek a különbségek is megfelelnek a normalis egyének koponyájának.

Egyáltalán a koponya s az agyvelő nagysága és alakja soha sem lehet mértéke a szellemi képességeknek. Mert ha ez a föltevés való volna, akkor az következne, hogy az ősi, megkövült embereknek több szellemi képességük volt a későbbiekénél s a most élőkénél. A Szoltré barlangi ember koponyája ugyanis 1615 czm.³, a de l'homme most barlangbeli 1606 czm.³, a Cro Magnon-i öregé 1590 czm.³, a mostani párisi 1588 czm.³ (köbcentiméter). Más részről talókáknak, szellemileg-testileg betegeknek néha óriás fejük s agyvelőjük van. A normalis ember agyvelőjének közepsúlya 1400 gramm. Ezzel szemben Virchow 1911 gr. agyvelőt talált egy három éves tuberkulotikus gyermeknél; Obersteiner 2028 grammot egy erkölcsileg züllött egyénnél, Sims 2400 grammot egy londoni idiotánál.

Ahhoz nem fér kétség, hogy bizonyos társadalmi szokások annyira öröklődnek, hogy századokon, de sőt évezredekken át szinte törvényerővel nehezdednek az illető népekre. Erre nézve két igen érdekes példát említek föl. Ilyen tehát a verboszu, mely a délszlávoknál, az albánoknál, a korzikaiaknál, de másutt is nemzedékről-nemzedékre száll s a délszlávoknál oly szokással van összekötve, melynek igen gazdag nyomaira főleg az ősembernél találunk. Ez a trepanáció vagyis koponyalékelés. Trojánovics tanár szerint ez az eljárás

a még mindig divatozó verboszuból eredő súlyos testi sértések gyógyítására szolgál; sokszor azonban az öröklött szokásjog s a babona szolgáltat rá okot. Azt hiszik ugyanis, hogy bizonyos betegségek, idegesség, őrgöngés, súlyos főfájás csak ilyen módon gyógyítható meg. Ha valakinek súlyos sértés esik a fején, mely koponyalékelést von maga után, akkor joga van a tettestől vagy fájdalomdíjat kérni, vagy azt követelheti, hogy szintén lékelésnek vesse magát alá. A fájdalomdíj 168 tallér; éppen azért a vagyontalan tettes megelégtelteti koponyáját.

A lékelést közönséges emberek végzik, kiknek medig vagy doktor a nevük. Montenegróban ez a tudomány bizonyos családokban öröklődött; ujabban azonban a kormány a koponyalékelést megtiltotta. A miért is a medig-ek Ó-Szerbiában vagy Albániában végzik e műtétet; ott ugyanis a török kormány semmi ügyet sem vet rá. A műtőszerszámnak sara vagy trepanj a neve. Ez 12—25 czm. hosszú és 2 czm. átmérőjű acélcső, mely éles fogakban végződik. A műtét előtt a medig kijelenti, hogy esetleges halálos esetért nem felelős; aztán vagy egy liter pálinkát megitat a beteggel, hogy elkabuljon; fülét betömi vattával, hogy a csont reszelését ne hallja; aztán a leborotvált fejbőrt föl vágja, a koponyacsontot visszahajtja s a mezítelen csonton a saravál körmozgásokat végez. Ha a csontot eléggé megfurta, három finom kampót töl a félíg körülfurt csontlemezke alá, s kiemeli a korongalaku csontocskát. Az agyvelőn levő vért ezüstkanállal leszedi, a bőrt a vágott lyukra ráhajtja és összevarrja. A bőr rendszerint két hét alatt begyógyul; a teljes gyógyulás erős fiatalembereknél hat hét alatt, öregeknél két hónap múlva történik meg. A lékelésbe igen kevesen halnak bele; olyan is van, ki ezt a műtétet háromszor is kiállja.

A nemzedékről-nemzedékre átöröklődő és szinte kényszerítő erejű szokás jellegevel bír a vallásos öngyilkosság Kelet-Indiában. Ha Lombroso tanítása igaz volna, akkor ennél a bűntényenél is bizonyos átszármazó terheltiséget

meg a nagy szóáradatokban, hogy nem is veheti észre.

Mindez pedig azért van így, mert a vasutasok egymásnak az ütközőkártyái és kitűnő játékosok kezeiben vannak ezek az ütközőkártyák.

A fűtők Otthona.

A fűtők maguk is belátták, hogy az a vezetőség, a melyik most ült a nyakukra, nem képes az ő érdekeiket képviselni és távol tartják magukat tőlük.

Most, mikor a tagdíjak hivatalos levonása is biztosítva lett, kitűnt, hogy ez az intézkedés teljesen felesleges, mert az egyesületnek nincs tagja. Kertész beadott ugyan néhány emberről névjegyzékeket, de ezek is azonnal tiltakoztak a levonás ellen.

Ha meggondoljuk, hogy ilyen részvéltenség mellett még a megszavazott fizetéseket sem lehet kiadni, nem még a felvett lakás költségeit kifizetni, akkor érthető az a szomorúság, mely most Herczeg urnak a lelkét nyomja, a ki Pákozdy elnököt mindenáron a lemondásra rá akarja bírni, mert nem hajlandó semmiféle utalványt aláírni.

A fűtőknek mindenesetre be kell várni az időt, míg az Isten megszabadija őket attól a csapástól, mely Kertész és társai személyében rájuk nehezedett és a mely egyidőre megakasztotta az ő törekvéseiket.

De azért ne zúgolódjanak, mert ez az idő már nincs messze. Nemsokára elfogy az a bizonyos kikönyörgött pénz és akkor, — mint mondani szokás — a patkányok elhagyják a sülyedő hajót.

kellene föltennünk. A jámbor hindu azt hiszi, hogy életét Istennek tetsző módon végzi, ha magát valamely mélységbe leveti. Mivel a tulajdonképeni Hindosztánban s Bengáliában nincsen hegy, a jelöltek az öngyilkosság végrehajtására Dekhán hegyei közé mennek. Berao és Gondvána legalsó kulturfokon álló lakosainak az a szokása, hogy öngyilkosságot fogadnak az istenektől vett jótéteményekért. Ha a kérés teljesült, az illető beváltja fogalmát s a Káli-Bhairava nevű szikláról leveti magát. Főleg fiatal férfiak dobják ott el maguktól az életet, hogy anyáik fogadalmát beváltásák. Ha az első alkalommal nincs elég bátorságuk, másodsor is elzarandokolnak a sziklához, s azután végrehajtják az öngyilkosságot. Az öngyilkosoknak legnagyobb része az őslakók, a bilek, dárok és csumarok sorából kerül ki; cselekedetüknek főindító oka az a hiedelem, hogy az öngyilkos a lélekvándorlás legközelebbi stádiumában rázsaként születik újra.

A Siva-vallás ígéretekkel kecsgetti a jámborokat, hogy a szent szikláról leugorjanak. Aki gyávan veti magát le, pokolba kerül. Akit a mélység riaszt vissza, minden egyes lépéssel, melyet visszafelé tesz, oly bünt követ el, mintha egy bramint ölt volna meg. De aki bátran rohan a mélységbe, minden egyes lépéssel oly érdemet szerez, mintha áldozatot mutatott volna be. Bramin azonban ne vesse magát le a szikláról. Aki valamely fogadalmát megszegte, az atyagyilkos, a parázna, büntelenné lesz az önkéntes öngyilkosság által.

Az öngyilkosok legnagyobb része vallási örgöngömbben szenved, kiket a majdan elkövetendő öngyilkosság gondolatában és szüntelen való szemléletében neveltek föl. Az ilyenek legtöbbször gyermektelen anyák fiai. Az anyák tudniillik, hogy a rájuk nehezülő gyermektelenség súlyos átkától megszabaduljanak, gyermekük föláldozását fogadják meg. Nehogy az öngyilkos a szikláról való szörnyű ugrást túlélje, rendszerint mérget kevernek utolsó éte-

Azok, kiknek igazán érdekükben áll, hogy a fűtők egyesüljenek, ma is dolgoznak. És a kik kezdettől fogva ezt az ügyet szolgálták, ma sem állottak félre, hanem csak a kellő alkalmat várják, hogy a fűtőket a kar gazdasági érdekeinek istápolására ismét tömörítsék.

Ez az akarat már meg is nyilvánult azon a választmányi ülésen, melyet nemrég Pákozdy elnöklete alatt megtartottak. Itt már megmondták nyíltan Kertész és társainak, hogy ők nem kellene a fűtőknek és a meddig nem hagyják el kiereszkolt helyeiket, addig a fűtők minden hozzájárulást megtagadnak, mely az ő költségeiket elősegítené.

A szabadulásnak azonban csak egy módja van, a közgyűlés, mely szabályszerint azokról az állásokról rendelkezik, melyeket ezek a kezükben tartanak és daczára a minden oldalról megnyilvánult bizalmatlanságnak, nem akarnak elhagyni.

Oly egyesületnek azonban, melynek tagjai nincsenek, közgyűlést is nehéz tartani és valószínű, hogy arra nem is kerül a sor abból a czélből, hogy Kertész ur társasága a fűtőket elhagyva a vasutasok valamelyik más ágát ne akarja ismét boldogítani.

És talán ez volna a legjobb megoldás mindkét félre nézve, mert Kertész urnak azt a tanácsát, hogy a fűtők tömegesen beteget jelentsenek, ha kivánságaikat nem teljesíti a felsőbbség, — még sem volna jó elfogadni.

Ebből mindkét félre nézve olyan kellemetlenségek származnának, melyeket egyszerű letagadással nem lehetne eloszlatni, még akkor sem, ha Csukási ur a

lébe s bátorságának élesztésére izgató szereket adnak be neki. De ha netalán mégis visszarettenne szándéka végrehajtásától, fegyveres emberek kényszerítik az öngyilkosság végrehajtására.

Az öngyilkosságnak illetén fölfogása, hogy az szent s az isteneknek tetsző cselekedet, még csak egyetlen egy népnél található föl nyugat Afrika partjain, az aranyparton lakó négeknél. Egyébként pedig minden nép az öngyilkosságot mint hitvány cselekedetet helyteleníti. A Palan-szigetek lakói el se temetik az öngyilkost; a borneoi dajakok, Kambodsa lakosai, félreeső helyen temetik őket el. Az alabamai indiánusok az öngyilkost gyávanak bélyegzik; a délszibíriai kirgizek az életnek kioltását nagy bűnnek tartják. Homerosz hősei is azért nem égették el Ajax testét, mert öngyilkos módon múlt ki. De sőt Indiának egyik legősibb törvényhozója is, Manu, megtiltja az öngyilkosokért bemutatandó haláláldozatot. A miért is a Kelet-Indiában divatozó vallásos jellegű öngyilkosságot újabb eredetűnek kell tartanunk.

Vannak továbbá olyan népies szokások, melyek nem átöröklésből, avagy vallásos motívumból származnak, hanem a szükség s inség parancsolta kényszerűségből. Ilyen az orosz parasztok téli alvása. Volkov szerint oly vidékeken, hol állandó az éhség s a kenyér fakéregből készül, az orosz parasztok téli álomba merülnek. Ha a családtagy látja, hogy gabonakészlete az áttelelésre nem elegendő, akkor az étkezés mértékét az egész család leszállítja, aztán 4—5 havi alvás vált föl. Ez egész idő alatt az emberek alig mozdulnak helyükből; a banyakemence mellé feküdvén, a világot eloltják s az időt alvással töltik. E kényszerült alvás közben csak a legszükségesebb tenni-valót végzik; a táplálkozás s emésztés pedig a legkisebb mértékre szorítkozik. És nem csupán egyes családok, hanem egész falvak, de sőt egész kerületek így töltik el a telet.

jogvédelmet ilyen komplikált ügyben ingyen teljesítené és feltéve, hogy azt a szabadjegyet, melynek ma még — érdemetlenül bár — birtokában van, a felsőbbség be nem vonná tőle.

Lapunk terjesztése.

Egyesületünknek és az ő működésének megismertetése minél szélesebb körökben, tagok gyűjtése minél nagyobb számban ez ép úgy kötelessége az egyesület vezetőségének, mint az egyesületi tagok mindegyikének. Mert csak ilyen módon érhető el az, hogy az egyesület minél több és mennél nagyobb jótékony-ságot gyakorolhasson.

Egyesületünknek azért van lapja, hogy ez az egyesület érdekeinek szószólója, kifejezője legyen, hogy mintegy szellemi összekötő kapcsot képezzen az egymástól távol élő tagok között. Ámde a lap ezzel még nem tett eleget a maga hivatásának, kell hogy többet is tegyen, kell, hogy élő erővel hirdesse ne csupán a tagoknak, de az egyesületen kívül állóknak is, hogy vagyunk, hogy áldásos működést fejtünk ki.

Czélunk az, hogy ha valaki egyesületünk 4 csoportjának nem tagja, vagy oda bármily okból be nem léphet (tulakorosság stb.), de magát legalább baleset ellen biztosítani akarja, lapunk útján ezt elérhesse. **Fizet havonként egy koronát** s ezért megkapja lapunkat, részesül a jogsegélyben s ezenfelül halált vagy teljes és állandó munkaképtelenséget okozott balesetnél 2000 korona erejéig van biztosítva, részleges, állandó jellegű munkaképtelenség esetén pedig ennek megfelelő hányad arányában kárpótoltatik.

Minden egyes tagtársunknak érdeke, hogy ismerőseit, rokonait a lapra figyelmeztesse és a lap előfizetésére buzdítsa, mert minél szélesebb körben terjed el lapunk, annál messzebbre terjesztheti ki működését egyesületünk is és minél többen ismerik meg lapunk révén egyesületünk áldásos munkáját, annál többen fognak ezen a réven is rendes egyesületi tagokul beiratkozni. És minél többen lesznek az ilyen előfizetők, annál terjedelmesebb, jobb és tartalmasabb lapot adhatunk. Ami szintén mindnyájunk javára válik.

Értesítjük tehát az érdeklődőket, hogy **lapunk előfizetési ára balesetbiztosítással együtt havonként egy korona, negyedévenként három korona, fél-évenként hat korona, egész évre tizenkét korona.**

Egyesületünk négy csoportja bármelyikének tagjai természetesen díjtalanul kapják a lapot.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Hivatalos órák naponta délután
2—6-ig.

Értesítjük tagjainkat, hogy egyesületünk ügyésze Dr. Katscher Róbert minden kedden délután 2—4 óráig egyesületünk helyiségeiben — más napokon délután 3—6 óra között irodájában (Gyár-utca 14. sz.) található.

Felhívjuk a t. Tagtársakat, hogy küldeményeiknél a postatakarékpénztári csekkre tagszámukat feljegyezni sziveskedjenek, hogy ezáltal a küldemények kezelése megkönnyítettessék s a hasonló nevek folytán előállható esetleges tévedések kikerülhethők legyenek.

Lapunk terjedelmét megnagyobbítván, módunkban áll a kartársak érdekeit érintő közleményeknek a megfelelő formában teret nyitni, felkérjük tehát a t. kartársakat, hogy ezentul akár az összességet, akár az egyes kategóriákat érdeklő értesítéseikkel, vagy közlendőkkel a szerkesztőséget megkeresni sziveskedjenek, amely azokat megfelelő formában közölni illetve felhasználni fogja.

Kartársi üdvözléssel

A szerkesztőség.

Lapunk akadálytalan kézbesíthetése céljából felkérjük tagtársainkat, hogy mindenkor pontos lakcímközpontot, továbbá rangjuk és beosztásuk változását a kiadóhivatallal haladéktalanul közöljék.

Balesetek bejelentésénél követendő eljárás lapunk folyó évi 1. számában található.

A Vasuti Altisztek Országos Otthona értesíti t. tagjait, hogy helyiségeiben: Budapest, VIII. Fesztetich-u. 4. sz. I. 18. alatt (Máv. nyugdíjház a keleti p. u. mellett) kényelmes vendégszoba áll a t. tagok rendelkezésére. A vendégszoba egy 24 órára személyenként 1 korona díj mellett vehető igénybe.

A »M. Á. V. Altiszti kör« 1909. évi szeptember hó 4—5-én (szombat—vasárnap) a regényes fekvésű rozsnói vasasgyógyfürdő és a gróf Andrássy-család történelmi nevezetességű ősi várába: Kraszna-Horka-Váraljára különvonattal kirándulást rendez. Menetrend: A különvonat indul Budapest keleti pályaudvarról szeptember hó 4-én éjjel 11 órakor; Rozsnó bányavárosba érkezik másnap reggel 7 órakor, honnan ugyanaznap este 7 órakor indul vissza Budapest keleti pályaudvarra, hová szeptember hó 6-án hajnalban érkezik meg. Kortag kartársak és azok legszigorubb értelemben vett családtagjai a társasbéddel együtt személyenként 3 korona 50 fillért, nem kortag kartársak és a legszigorubb értelemben vett családtagjaik ugyancsak a társasbéddel együtt személyenként 5 koronát fizetnek. Jegyek váltathatók: Mindennap este 7—9 óra között a kör helyiségében Kurucz Mihály pénztáros urnál. Bővebb ismertetéssel kívánatra készséggel szolgál a kör titkársága.

Divatforradalom. Mahmud szultán 1798. évben rendeletet bocsátott ki, mely a stambuli nőket tiltotta az átlátszó fátyol, a himzett papucs és végre oly ruházatnak az utczán való viselésétől, mely a test szépségeit elárulja. A tilalom megszegőjére halálbüntetés várt. A stambuli asszonyok és leányok ugyanis idők folyamán hozzászoktak, hogy a próféta tilalmát, mely csak fátyolosan engedi meg nekik az utczán való megjelenést, mind könnyebben vegyék s végül teljesen figyelmen kívül hagyják. Mahmud szultán azonban nem ismert tréfát. Már egy hét múlva újabb rendeletet bocsátott ki, mely halálbüntetés terhe alatt meghagyta a nőknek, hogy oly köpenyt viseljenek, mely a testet egészen elfödi. Azonfelül tilos volt a nőknek az utczán tartózkodni, ha a muezzin a minaretről már elkiáltotta a naplemente előtti utolsó imára való felszólítást. A stambuli hölgyek ekkor elhatározták, hogy tüntetni fognak a szultán bárbar parancsa ellen. Háremről-háremre szállt a jelszó, hogy a legközelebbi péntek délutánján, azon a napon, mely a keresztényen vasárnapnak felel meg, mindenki legyen a bosporusi édes vizek mellett, ahol a stambuli hölgyek a friss levegőt és a szép kilátást élvezni szokták. Ki volt adva továbbá a jelszó, hogy minden nő a régi kosztümben jelenjék meg és senki se tartsa be a szultán rendelkezését. A divatforradalom hire természetesen eljutott a szultán fülébe is. Péntek délután Stambul asszonyai és leányai legcsabosabb ruhájukban, pókhaló vékonyságú selyemfátyollal kivonultak az édesvizekhez. Utközben mindenütt arcukba nevettek az ut szelén őrségkép felállított janicsároknak, akik intő szöveget kiáltottak feljükk. Nevettek akkor is, mikor a disztérre érve, a tisztviselők felolvasták előttük a szultán parancsát és lelkiükre kötötték, hogy naplemente előtt menjenek haza. Mikor azonban a muezzim naplementekor imára hívta fel a minaret erkélyéről a híveket, egy ugytall jel volt a tömeggyikolásra. A janicsárok elfogták az utczákon és utakon 300 asszonyt, akik az új kosztümet viselték s rövid uton beledobálták őket a Bosporusba, ahol halálukat lették. Másnap nem talákozott Konstantinápolyban egyetlen nő, aki ellene mert volna szegülni a szultán parancsának. S a török asszonyok még ma is, nemcsak Stambulban, hanem mindenütt, ahol az Islam törvényei érvényesek, sűrű fátyolt és fekete köpenyt viselnek, ez utóbbit fehér nyakdiszszel.

A kormányozható léghajó jubileuma. Huszonöt évvel ezelőtt, 1883. október 8-án szállottak fel a Tissandier fivérek Párisban az első kormányozhatóan készült léghajóval. A Tissandierek elődei csak jelentéktelen, csekély eredményt értek el. Dupuy de Lome 1872-ben csak emberi erővel hajtott motorral ellátott léghajóval szállott föl. Haeuclim léghajója ugyanezen évben vontató kötéllhez volt erősítve. Kivülök csak Giffard szállott fel 1852-ben és 1855-ben. A Tissandier fivérek ballonja szivaralaku volt és hossza 28 méter, átmérője pedig 9 méter 20 centiméter volt. A csónakjában egy elektromos telep volt elhelyezve, amely dinamogépet hajtott. Ez a gép hozta működésbe a csavarokat. A léghajó az említett napon délután 4 óra 5 perccor szállott föl Párisban az Avenue de Versaillesről. Gyenge délkeleti szél fujt és 30 percig tartott a légi út a szél ellenében. E sikerből Németország is kivette részét, a dinamogépet közvetlenül erre a célra rendelték a berlini Siemens-czégnél. A gép 1 1/2 lóerejű volt és ezért az elért eredmény is jelentéktelen maradt. A kísérlet azonban két francia tisztet, Krebs és Renardot arra ösztönözte, hogy a Tissandierek által megkezdett kísérletet folytassák és 1884-ben tényleg már jelentékenyebb eredményt is értek el. 1884-ben motoros léghajójukkal hét ízben szállottak föl és öt ízben sikerült nekik ugyanoda visszatérni, ahonnan felszállottak. A Tissandier fivérek léghajójukkal ugyanezen év szeptember 2-án újból felszállottak, de jelentékenyebb eredményt ekkor sem tudtak fölmutatni. A léghajó modelljét most a párisi Conservaire des Arts et Métrersben őrzik.

A gentleman könyve. Smyth Palmer, a kinek könyve, a »The ideal of a gentleman« néhány nap előtt jelent meg, konstatálja, hogy egyetlen európai nyelvnek sincsen olyan szava, amely kellőképpen kifejezi az angol »gentleman«-t,

sőt az orosz nyelvből ez az egész fogalom hiányzik. Ennek a nyelvnek legalább nincs egyetlen szava, egyetlen kifejezése, amely a gentlemannek három főkövetelményét: életmód, műveltség és becsületérzés, magában egyesítené. Ennek oka az, hogy az európai nyelvek a gentleman szót eredetiben vették át. A sok meghatározás közül ezt a szót legjobban lord Chesterfield írta körül. Szerinte a gentlemannek jó modoruak, jó föllépésűnek, udvariasnak, de mindenekelőtt igazságszeretőnek kell lennie. Thackeray W. M. pedig így fejezi ki: Gentleman szó azt jelenti, hogy az illető becsületes, udvarias, nemeslelkű, bátor és okos és mindezeket a tulajdonságokat szeretetreméltó módon juttatja kifejezésre. Minden európai népnek vannak férfiai, akik ezeket a tulajdonságokat magukban egyesítik. Eredetileg a gentleman az angolban nemes származást jelentett »gentilhomme«. De már II. Károly király megmondta, hogy mindenkit lovagga üthet, de gentleman nem csinálhat belőle. És mikor I. Jakabot öreg dajkája kérte, hogy fiából gentlemant csináljon, a király így válaszolt: »Ha akarod, bárót csinállok belőle, de gentlemant még az ördög sem tud csinálni belőle.« Ebből látszik, hogy már a Stuartok idejében is miképpen vélekedtek a szóról. A »Pall Mall Magazine« érdekes »gentleman«-anekdotát mond el októberi számában: Egy diák megkérdezi egy másiktól: »Kicsoda az ön apja?« — A kérdezt elfogódottan válaszolt: »Joni, a borkereskedő.« — »Mi egy borkereskedő?« — szölt a kérdező. — »Miért nem csinált magából is borkereskedőt?« — A másik diák erre megkérdezte: — »És mi az ön apja?« — A másik büszkén felelt: — »Egy gentleman!« — »Hat miért nem csinált önből is gentlemant?« — hangzott a gunyos kérdés.

Régi ügyvédi tiszteletdíjak. A »Revue des deux Mondes« legutóbbi számában gróf G. d'Avenel érdekes statisztikai adatokat közöl azokról a honoráriumokról, melyeket az ügyvédek a régmúlt időkben kaptak védői működésükért. 1300. körül a legmagasabb honorárium, melyet ügyvéd egy napos ülésért igényelhetett, mintegy 8 solt tett ki, ami 16 franknak felel meg. Egy védőbeszéd ára 11—200 frank volt. Jean le Cog és Henri de Marle, kik 1339-ben végrendeleti végrehajtói voltak a reimsi érseknek, 85. illetőleg 130 frank honoráriumot kaptak. A XV. és XVI. században 50 ügyvéd volt Párisban. 1562-ben 400. Kevés jogász volt, aki hivatása gyakorlásában meggazdagodott s mivel jobbára a kispolgárság köréből származtak, csaknem sohasem fordult elő, hogy egy ügyvéd nyilvános hivatalhoz, vagy tisztséghez jutott volna. A XVII. és XVIII. század folyamán a tiszteletdíjak meglehetősen egyenlők. Voltak konzultációk, melyekért 150, sőt 200 frank járt, de voltak 12 frankosak is s a többség közelebb állt a minimumhoz, mint a maximumhoz. D'Avenel becslése szerint ma Párisban alig van több ügyvéd tisznél, aki 100.000 frankon fölül keres; ötvennek évi jövedelme 100.000 frank, harminczék 30—50.000 frank. A legtöbb ügyvéd jövedelme azonban alig haladja túl a 10.000 frankot. Ezzel szemben a jogi képzettség nagyt nőtt tekintélyben s az ügyvédi pálya kitünő lépcső, mely magas állami hivatalokra vezet.

Az iskolából. A tanítónő almákkal és diókkal illusztrálja kicsi növendékeinek az 1—10 közötti számok jelentőségét. Több nap óta folyik ez a mutatvány, amikor egyik szöke kicsi baba felénken megszöval: »Nem számolhatnánk, kedves néni, egyszer már csokoládébonbonokkal is?« — A negyedik elemi iskolában a tanítónő arról beszél, hogy a spártaiak a gyenge fiuszülötteket a Taygetus hegyre tették ki. Egyik tanuló résztvevően kérdezte: »Kérem szépen, nem lehetett volna ezeket a gyenge fiukat talán leányoknak nevelni fel?«

Csapó Pál kecskeméti lakos, a czeplédi oszt. mérnökség területén Kecskemét közelében beosztott mozgó ór, cserélni óhajt váltókezelő örrel bármely üzletvezetőség területére. Cserélni óhajtók forduljanak levélileg hozzá. Czim: Kecskemét pályaudvar.

Megtámadhatatlan
kötvény.

50% nyereség-
részesedés.

„Dordrecht”

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Engedélyezve az 1873. évi november 10-én 21. sz. a. kelt királyi dekretummal.

Részvénytőke:
4,000.000 korona.

Magyarországi fók:
Budapest, V. Marokkói-utca 2. sz.

Igazgató: **Robitsek Henrik Ferencz.**

A „Dordrecht” az egyedüli társaság, mely törvényesen kötelezte magát, hogy **magyarországi üzletének díjtartalékait magyar értékekben helyezi el.**

*Referenciák: Magyar Általános Hitelbank,
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank
Budapesten.*

Kedvező feltételek.

Jutányos díjak.

VÁSZON-, FEHÉRNEMŰ-ÁRUHÁZ

BODÓ ÉS NEMES BUDAPEST BAROSS-TÉR 19.

A BAROSS-SZOBORRAL
SZEMBEN.
(A KÖZPONTI PÁLYA-
UDVAR TÖZSÖMSZED-
SÁGÁBAN).

Áruházunk kizárólag jobb minőségű, kipróbált és feltétlen megbízható árucikkeket nyújt a vevőközönség rendelkezésére, miért is az összes eladott árú jó- és színtartósságáért felelősséget vállalunk.
Eredeti végből, vágott anyagmintákat az alább jettett **vászon, sifon, kanavászok és damaszt árúkból**, ugyintén a férfi ing és női bluzra való **eredeti angol zefirből** kívánatra készséggel küldünk. Állandóan nagy választék férfi-, női- és gyermek-harisnyákban, valamint különféle matrözingekben. —
Menyasszonyi és férfi kelengyék a legszebb kivitelben állandóan raktáron.

Vásznak fehéreneműekre. 1 vég 23 méter.	Sifon, 1 vég 23 méter.	Lepedővászon, varrás nélkül
Pamut creász 7 1/2 cm. széles ára 9.50 kor.	Madepolán, mosott, 20. szám ... ára 15.— kor.	Gyepen fehérített, középvastag .. ára 18.— kor.
Magyar vászon 7 1/2 > > > 13.— >	Madepolán, mosott, 50. > ... > 16.50 >	Rózsahegy, erős szálú ... > 22.— >
Magyar vászon 84 > > > 14.— >	Madepolán, mosott, 100. > ... > 18.— >	Szepességi, kiváló jó minőség ... > 26.— <
Hattyú vászon 84 > > > 17.50 >	Sifon D. 52. szám ... > 23.— >	Vászon alsó nadrágra.
Fehérenemű vászon 84 > > > 20.50 >	Sifon S. 54. > ... > 27.50 >	Késmárki erős, tartós minőség .. ára 15.— kor.
Kelengye vászon 84 > > > 24.— >	Kanavász- és damaszt-árú ágyhuzatra.	Szepességi sodrott szálú ... > 18.50 >
Fonál vászon 84 > > > 26.— >	Csikos damaszt, 1 vég 23 méter ára 21.— kor.	Köpper, 1 méter —96. Csinvat, 1 m. > 1.20 >
Eredeti rumburgi vászon minden minőségben.	Virágos damaszt, 1 > > > 23.— >	Asztalneműek és törülközők.
Paplanlepedő-vászon 180 cm. széles, 2.—, 2.50 kor.	Czérnázott kanavász, 1 vég 23 m. > 15.— >	6. szem. fehér étkező készlet 6, 8, 10, 12, 18 kor.
Kész paplanlepedő ... ára 7.—, 8.— kor.	Rumburgi lenkanavász, 1 vég 23 m. > 20.50 >	6 szem. kávé készlet ... 3, 5, 7, 9 12, 16 >
Kész lepedő varrás nélkül ... > 2.50, 3.— >	Angin belső huzatra 1 vég 15.—, 18.—, 20.— >	Dam. törülköző tucatzárja ... 8, 10, 12, 16 >
Saját műhelyünkben készült uri- és női-fehéreneműek, tartós anyagból és elsőrendű elkészítéssel.		
Fehér, puha mellű férfi ingek.	Női ingek.	Férfi alsó nadrágok.
A. minőség; szép mintás mellű ára 3.50, 4.— kor.	Madepolán egyszerű kivitelű ára. 2.60, 3.— kor.	Csinvat, francia gombos szabás. ára 4.— kor.
M. minőség, remek damaszt elővel, ára 5.— >	Madepolán díszes ... ára 4.—, 5.—, 6.— >	Csinvat, fűzős, szabás. ... > 3.— >
D. minőség, angol piké betéttel ... > 6.— >	Vászon-ing kézi himzéssel. ára 4.—, 5.— >	Köpper ... ára gombos 3.20, fűzős 2.60 >
Fehér, sima mellű férfi ingek.	Rumburgi vászon díszes kivitelű 8, 10, 12.— >	Nyári puha színes ingek.
A. minőség ... ára 3.50 kor.	Női hálókötés.	2 vagy 1 gombos nyakkal.
M. > > > 4.50 >	Szegélyes ... ára 2.60, 3.— kor.	Eredeti angol zefir ... ára 5.50, 6.50 kor.
D. > > > 5.50 >	Himzéssel ... > 4.—, 5.— >	Zefir, megbízható jó minőségű > 4.—, 5.— >
Színes férfi ingek.	Díszes kivitel ... ára 6.—, 8.—, 10.— kor.	Rövid nyári nadrág .. ára 1.50, 2.—, 3.— >
Eredeti angol zefir ... ára 5.—, 6.— kor.	Férfi háló ing.	Fürdőruhák urak és hölgyek részére. Váll plédék minden minőségben.
Francia karton ... > 4.—, 4.40 >	A. minőség, színtartó szegélydíszszel, ára 3.50 kor.	
Mosó karton ... ára 3.50 >	M. > > > 4.40 >	

Nyakkendők és utazó takarókból állandóan dús választék.

Vidéki megrendelések utánvétellel küldetnek, csomagolás és szállítólevél nem számítatnak és 20 koronán felüli megrendelések bérmentve eszközöztetnek. A meg nem felelő árukat visszavesszük, értékét visszafizetjük.

A M. Á. V. t. tisztviselői és alkalmazottai a szabott árakból külön 10% árkedvezményben részesülnek.